

# Ametnikueetika nõukogu koosolek

## PROTOKOLL

**Toimumiskoht:** Suur-Ameerika 1, Tallinn

**Toimumisaeg:** 05.03.2026; algus kell 10.00, lõpp kell 12.00

**Juhatas:** Külli Taro (eetikanõukogu esimees)

**Protokollis:** Meeli Murasov

**Võtsid osa:** Heiki Sibul, Airi Mikli, Jüri Mölder, Ulla Saar, Aive Pevkur, Heddi Lutterus

**Puudusid:** Ott Lumi, Kaur Kajak

**Kutsutud:** Martin Kulp (Rahandusministeerium), Solveig Niitra (Rahandusministeerium), Vladimir Ilinõh (Heddi Lutteruse töövari)

### PÄEVAKORD:

1. Ametnikueetika nõukogu tööpõhimõtted.
2. Ametnikueetika nõukogu esindaja nimetamine korruptsioonivastase seaduse (KVS) revisjoni tööühma.
3. Võimalikud lähiaja fookusteemad.
4. Muud (kohapeal tõstatatud) küsimused.

### 1. Ametnikueetika nõukogu tööpõhimõtted

Martin Kulp selgitas, kuidas riigihalduse osakond toetab ametnikueetika nõukogu (edaspidi eetikanõukogu) töö tegevust. Osakonna juristi lahkumise järel on toimunud uue juristi konkurss. Inimeste vahetumisest tulenevalt on muudetud ka tööülesandeid. Uus juristi tööülesannete hulgas hakkavad olema nii avaliku teenistuse seadusega (ATS) seotud teemad, kui ka ametnikueetika ning korruptsiooni ennetamisega seotud küsimused.

#### **Eetikanõukogu võttis esitatud informatsiooni teadmiseks.**

Eetikanõukogu arutas töökorralduse põhimõtteid. Lepiti kokku, et kirjalikul arvamusingil ei ole eetikanõukogu liikmel kohustust oma arvamust avaldada, kuid hääletamist vajavates küsimustes tuleb igal liikmel hääletada.

**Eetikanõukogu otsustas, et üldisi töökorralduse põhimõtteid ei ole vajalik muuta ning jäävad kehtima 16.02.2023 kokku lepitud töökorralduse põhimõtted (lisatud protokollile).**

Eetikanõukogu liikmed arutasid, kuidas jagada infot ja tihendada koostööd riigi ametiasutuste personalijuhtidega. Nende kaudu peaks tulema sisend eetikanõukogu töösse, samas peaks nende kaudu jõudma info eetikanõukogu kujundatud seisukohtade ja juhiste kohta ka asutuste teenistujateni.

**Eetikanõukogu leppis Rahandusministeeriumi esindajatega kokku, et Rahandusministeeriumi riigihalduse osakonna töötajad edastavad eetikanõukogu seisukohad ja juhendmaterjalid osakonna hallatavasse personalijuhtide infolisti ning kaasavad personalijuhte eetikaga seotud kaasuste lahendamisse.**

Martin Kulp teavitas eetikanõukogu, et Vabariigi Valitsus on kiitnud heaks ATSi eelnõu ja seda hakatakse peagi arutama Riigikogus. ATSi jõustumisel muutub senine ametnikueetika käsitlus. Ametnikueetika koodeks asemel tuleb luua avaliku teenistuse eetikakoodeks.

ATSi eelnõusse on lisatud ühekordse suuremahulise projekti tulemustasu maksmise võimalus, mille ideed tutvustas 28.11.2025 toimunud eetikanõukogu koosolekul Taavi Kotka.

**Eetikanõukogu otsustas, et liikmed tutvuvad ATSi eelnõuga ja kujundavad seejärel seisukoha, kas esitada Riigikogu põhiseaduskomisjonile ettepanek eetikanõukogu kaasamiseks ATSi eelnõu aruteludesse.**

## **2. Ametnikueetika nõukogu esindaja nimetamine korrupsioonivastase seaduse (KVS) revisjoni töörühma.**

Külli Taro andis ülevaate 17. veebruaril toimunud KVS revisjoni töörühma esimesest koosolekust, kus kerkis peamise teemana esile õigusselguse küsimus. Pole selge, kas probleemid on seaduses või selle tõlgenduses.

Eetikanõukogu liikmed arutasid korrupsioonivastase seadusega seotud probleemide üle. Peamise murekohana toodi esile KVS-i ja karistusseadustiku vähene kooskõla. Karistusseadustikuga on ette nähtud ranged karistused ebamääraselt määratletud tegude eest. Iga karistus ei pea olema kriminaalmenetluslik. Koos KVS-i revisjoniga on vajalik ka karistusseadustiku revisjon.

KVSist ei selgu, kas karistatav on kahju suurus või tehingu suurus. Praeguse lähenemise järgi on karistatav tehingu suurus, ehkki on arutatud ka kahjude suuruse arvestamist. Selle lähenemise peamiseks probleemiks on, kes ja kuidas hakkab tekitatud kahju kokku arvestama.

Oluline on rõhutada, et isegi kui riik tegutseb eraõiguslikus vormis (äriühinguna, sihtasutuse või mittetulundusühinguna), on tegemist enamasti ikkagi avaliku sektoriga, mis kasutab avalikke ressursse. Seetõttu on oluline tähelepanu pöörata korrupsiooniriskidele ja korrupsiooni ennetamisele ka riigi ja kohaliku omavalitsuste tegevusele eraõiguslikus vormis.

Väljendati ka skepsist selle üle, kuivõrd realistlik on sisuline kokkuleppimine. Kuigi KVS-i probleemid on olnud aastaid teada, ei ole midagi muutunud, kuna Riigikogus ei ole olnud võimalik neil teemadel konsensust leida. Samas tunnustati tahet uute lahenduste välja töötamiseks. Toodi esile kohtupraktika analüüsi vajadust õigusselguse saamiseks.

**Eetikanõukogu otsustas nimetada oma esindajana KVS-i revisjoni töörühma Jüri Mölderit. Külli Taro annab tehtud otsusest teada KVS-i revisjoni projektijuhile.**

Meeli Murasov tutvustas eetikanõukogule Justiits- ja Digiministeeriumi (JDM) ettepanekut kaasata eetikanõukogu esindaja korruptsioonivastase tegevuskava 2027-2031 koostamisse.

**Eetikanõukogu otsustas kutsuda JDM-i esindaja järgmisele eetikanõukogu koosolekule.**

**3. Eetikanõukogu lähiaja fookusteemad**

Vajalik on kordusuuring rollidest ja hoiakutest avalikus teenistuses, mis toimus viimati 2023. aastal. 2026. a eelarvesse ei ole uuringu tarbeks raha planeeritud.

**Eetikanõukogu peab vajalikuks, et uuringu „Rollid ja hoiakud avalikus teenistuses“ vajadust arvestatakse Rahandusministeeriumi 2027. a eelarve planeerimisel.**

Eetikanõukogu liikmed tõid esile ametnikueetikaga seotud teemasid, mida eetikanõukogu uus koosseis peaks käsitlema. Tähelepanu vajavate teemadena toodi esile:

- Poliitiline korruptsioon ja selle vähene käsitlemine Eestis;
- Pöördused – ametikohajärgsed tegevuspiirangud tuleks selgemalt reguleerida, võttes seejuures arvesse, et ei ole võimalik piirata inimese õigust vabalt töökohta valida ning ametnike edasised karjäärivõimalused ongi sageli erasektoris. Tegevuspiirangute karmistamine tooks kaasa riigile täiendavaid kulutusi (sarnaselt „kuldsetele käeraudadele“ erasektoris). ATSi eelnõuga liigutakse pigem vastupidisesse suunda, kui keskastmejuhtide teenistuskohad muutuvad tähtajalisteks. KVS-i revisjoni käigus tuleks läbi kaaluda võimalused ametikohajärgsete toimingupiirangute sätestamiseks.
- Asjatundlikkus kui ametnikueetika põhiväärtus vajab enam tähelepanu. Karjääripöörded on tänapäevase tööturu normaalsus, aga nt tippjuhtide puhul on oluline arvestada, et organisatsioonide juhtimine toimub eelkõige läbi kompetentsuse ja eeskuju. Kuigi juhtimisoskused on universaalsed, siis töökeskkonnad on erinevad ja valdkonna tundmine teatud keskkondades hädavajalik, et oma tööd tulemuslikult teha.
- Avaliku teenistuse alane vähene teadlikkus sh ametiasutustes ning avaliku teenistuse usaldusväärsus. Ühiskonna ootused avalikule teenistusele ei ole selgelt sõnastatud. See puudutab ka viisakust, sh kuidas ametnikud kodanikega suhtlevad, kuna sageli ollakse kodanike suhtes võimupositsioonil (nt järelevalvet tehes).
- Avalikus teenistuses tehisaru kasutamise eetilised aspektid sh erakontode kaudu suurte keelemudelite kasutamine oma töös. See toob kaasa nii infoturbe probleeme, aga tõstatab ka ametniku vastutuse küsimuse nt tehisaru poolt automaatselt genereeritud vastuskirjade või ka õigusaktide eelnõude puhul. Vajalik on teadvustada, et ametnik vastutab ka tehisaruga tehtud töö eest ning ta peab olema suuteline tehisaru tehtud tööd kriitiliselt hindama. Oluline on võtta arvesse ka tehisaru kallutatust teatud teemade osas ning selle kasutamise kulukust loodusressurssidele.

**Eetikanõukogu leppis kokku, et järgmine koosolek toimub 15.05 kell 10-12.**

Külli Taro

Koosoleku juhataja

*(allkirjastatud digitaalselt)*

Meeli Murasov

Protokollija

*(allkirjastatud digitaalselt)*

Lisa

# Ametnikueetika nõukogu täiendavad tööpõhimõtted

## Töövormid ja koosolekute sagedus

Eetikanõukogu korralised koosolekud toimuvad vähemalt neli korda aastas ja nende toimumise kuupäevad lepatakse kokku aasta alguses või eelneval koosolekul. Erakorralised koosolekud kutsutakse kokku juhul, kui küsimuse lahendamiseks ei ole võimalik kasutada teisi töövorme.

## Päevakord

Eetikanõukogu liikmetel on õigus esitada eetikanõukogu esimehele ettepanekuid teemade lisamiseks koosoleku päevakorda.

Eetikanõukogule suunatud küsimuste lisamise koosoleku päevakorda otsustab eetikanõukogu esimees. Vajadusel küsib esimees teema päevakorda lisamise kohta eetikanõukogu liikmete arvamust.

Eetikanõukogu koosoleku päevakorra projekti valmistab ette eetikanõukogu sekretär ja esitab eetikanõukogu esimehele kinnitamiseks.

Asutuste ja ametnike pöördumised, mida eetikanõukogu koosolekute päevakorda ei lisata, edastab eetikanõukogu sekretär kõigile nõukogu liikmetele. Vastuse koostab eetikanõukogu sekretär vastavalt nõukogu liikmete seisukohtadele ja esimehe juhistele. Eetikanõukogu koosoleku päevakorda ei lisata üldjuhul pöördumisi, milles eetikanõukogu on juba varasemalt seisukohta avaldanud või mis eeldavad üksnes tavapäraseid selgitusi.

Eetikanõukogu pädevusse kuuluvad avaliku teenistuse sihtrühmaga seotud küsimused.

Üldjuhul ei kuulu eetikanõukogu pädevusse järgmiste sihtrühmadega seotud küsimused:

- (1) Riigikogu ja Euroopa Parlamendi liikmed;
- (2) Vabariigi President;
- (3) Vabariigi Valitsuse liikmed;
- (4) kohtunikud;
- (5) õiguskantsler;
- (6) riigikontrolör;
- (7) riiklik lepitaja;
- (8) kohaliku omavalitsuse volikogu liikmed;
- (9) valla- või linnavalitsuse liikmed, osavalla- või linnaosavanemad.

## Ülesannete täitmise protseduur

Eetikanõukogu päevakorda lisatud üksikjuhtumid - eetikanõukogu sekretär valmistab ette juhtumiga seotud materjalid ja eetikanõukogu otsuse eelnõu.

Eetikanõukogu koostatavad juhendmaterjalid (head tavad, selgitused) - eetikanõukogu sekretär valmistab ette taustamaterjalid ning juhendmaterjali projekti, vastavalt eetikanõukogult saadud juhistele.

Meedia poolt esitatud päringud - eetikanõukogu võib küsimuse lisada oma päevakorda ja anda teemaga seoses üldiseid soovitusi, töötada välja valdkondliku juhendmaterjali või olemasolevat muuta või täiendada.

Eetikanõukogu esimees võib määrata oma liikmete hulgast ettekandjaid, kes vastutavad eetikanõukogu seisukohtade ettevalmistamise eest.

## **Koosolek**

Eetikanõukogu sekretär edastab eetikanõukogu korralise koosoleku materjalid eetikanõukogu liikmetele hiljemalt viis tööpäeva ja erakorralise koosoleku materjalid hiljemalt kolm tööpäeva enne koosoleku toimumist.

Elektroonilise koosoleku korral korraldab eetikanõukogu esimees materjalide saatmise e-posti vahendusel eetikanõukogu liikmetele, määrates seisukohtade esitamise tähtaja.

Eetikanõukogu otsused (selgitused ja seisukohad) on põhjendatud.

Eetikanõukogu esimehel on õigus kutsuda päevakorras oleva küsimuse arutamiseks eetikanõukogu koosolekust osa võtma koosseisu mittekuuluvaid isikuid.

Eetikanõukogu koosolekud protokollitakse ja protokollile kirjutavad alla eetikanõukogu esimees ja sekretär.

Eetikanõukogu koosoleku protokollile kantakse:

- (1) koosoleku toimumise aeg ja koht;
- (2) koosolekul osalenud eetikanõukogu liikmete ja kutsutud isikute nimekiri;
- (3) koosoleku päevakord;
- (4) koosoleku päevakorrapunktide osas toimunud arutelu lühikokkuvõte;
- (5) koosolekul vastu võetud otsused koos hääletustulemustega;
- (6) otsuse suhtes eriarvamusele jäänud eetikanõukogu liikme eriarvamus;
- (7) koosolekul osalema kutsutud isiku sõnavõtu lühikokkuvõte;
- (8) muud olulist tähtsust omavad asjaolud;
- (9) koosoleku juhataja ja protokollija nimi ja allkiri.

## **Suhtlemine avalikkusega**

Eetikanõukogu ülesannetega seotud otsused avaldatakse Rahandusministeeriumi veebilehel.

Eetikanõukogu kõneisikuks on üldjuhul eetikanõukogu esimees, kui eetikanõukogu või selle esimees ei ole kokku leppinud teisiti.

## **Teenindamine**

Eetikanõukogu asjaajamist korraldab sekretär, kes ei ole nõukogu liige. Sekretär valmistab ette eetikanõukogu koosolekute päevakorra projekti, eetikanõukogu otsuste ja seisukohtade projekti, korraldab eetikanõukogu koosolekute ja otsuste protokollimist, korraldab pöördumistele vastamist ning täidab teisi ülesandeid, milleks eetikanõukogu teda on volitanud.

Mitteametnikest eetikanõukogu liikmetele makstakse tasu eetikanõukogu töös osalemise eest.

Tasu makstakse koosolekul (sh elektroonilisel koosolekul) osalemise eest.

Eetikanõukogu liikmetele hüvitatakse soovi korral eetikanõukogu koosolekul osalemisega kaasnenud mõistlikud riigisisese transpordi kulud. Hüvitamine toimub vastavalt Rahandusministeeriumi kulude hüvitamise korrale bensiinikviitungi või ühistranspordi pileti alusel pärast koosolekut.